

Några kommentarer över NTAB:s svar (2011-10-28) på länsstyrelsens föreläggande (dnr 515-1829-11)

Marika Stenberg och Per Nyström, 2011-11-16
På uppdrag av Norrvikens Trädgårdssällskap

Vi tycker överlag att Callunas utredning om den större vattensalamandern vid Norrvikens Trädgårdar är väl genomförd och delar deras slutsatser till vissa delar. Däremot är vi inte helt övertygade om att populationen av större vattensalamander kan bedömas som livskraftig i området, baserat på den kunskap vi har idag. Och eftersom man inte kan göra den bedömningen är det ytterst tveksamt att uttala sig om hur en exploatering skulle påverka populationen av större vattensalamander vid Norrviken. Det behövs en ordentlig inventering som är utförd på lämplig tid (våren) för att kunna göra en bedömning av statusen. Baserat på kunskaper från våra inventeringar av större vattensalamander i Skåne, Halland, Blekinge och Kronoberg kan man inte säga att, bara för att det finns vatten i ett område, betyder det inte att det finns vare sig förekomst eller reproduktion av arten i ett specifikt vatten.

Enligt fotografier tagna efter avvattning har området drastiskt förändrats (Figur 1-4). Man bör återställa området för att, vid en inventering, kunna uttala sig om hur viktigt området var för större vattensalamander innan markavvattning. Calluna fick troligen uppdraget att utföra utredningen efter markavvattning redan skett.

Figur 1. Fuktängen före markavvattning. Foto taget mot väster i maj 2010.

Figur 2. Fuktängen efter markavvattning. Foto taget mot väster sommaren 2011.

Figur 3. Bäck söder om fuktängen. Foto taget september 2008.

Figur 4. Samma bäck (nu ett djupt dike). Foto taget november 2011.

En kärnfråga är om den större vattensalamandern har gynnsam bevarandestatus i området (livskraftig), och om det finns tillräckligt underlag för att kunna bedöma detta. Enligt Callunas slutsats är bedömningen att det inte finns någon stor population vid varje damm. Detta är en rimlig bedömning som vi delar baserat på de besök/inventeringar vi gjort och det material som Calluna sammanställt. De flesta vattnen är mycket små (består till större delen av trädgårdsdammar i betong) och större populationer finner man ofta i mer naturliga vatten som är betydligt större. Vidare delar vi bedömningen att populationen i dagsläget vid Norrviken är isolerad. De bedömer dock att metapopulationen är livskraftig, eftersom det finns 25 potentiella vatten och bra landmiljöer, men anser trots det att populationen är skör eftersom vattnen och strukturen runt dem inte tål försämringar.

Inom en metapopulation är ofta vissa vatten viktigare än andra, stora vatten klarar sig ofta bättre på lång sikt på egen hand (stor population med reproduktion, liten risk för utdöende). Andra vatten (småpopulationer, troligen de flesta inom Norrviken) kan klara sig bara OM det sker nytillskott av individer från andra vatten. I detta fall måste vi ha kunskap om var reproduktion sker för att kunna bedöma skadan vid en eventuell exploatering. Denna kunskap saknas i princip idag. Som nämns i rapporten är ofta de vuxna individerna trogna sin damm. Detta under förutsättning att dammen är lämplig. Om den inte är det kan de välja en annan damm om den finns inom spridningsavstånd. Detta kan vara ett troligt mönster i Norrviken eftersom många vatten är små och uttorkningsbenägna. En del av vattnen får "källvatten" och kan därför vara väldigt kalla, och är mindre lämpliga som reproduktionslokal ur den synvinkeln. Vidare sker den största spridningen mellan vatten (populationer) med hjälp av juvenila salamandrar. Därför är det så viktigt att identifiera reproduktionslokaler och hur landmiljöerna runt dessa kan bevaras för att spridning ska kunna ske inom metapopulationen till mindre populationer som sannolikt inte kan klara sig själv på längre sikt.

För att få dispens från artskyddsförordningen bör åtgärderna man gör inte äventyra en populations bevarandestatus, eller genomföras om en (isolerad, som i Norrviken) population inte har gynnsam status. Från våra besök i området bedömer vi att det finns väldigt få lekvatten som fungerar idag (men detta måste undersökas noggrannare). Detta kan bara utvärderas genom att bedöma om reproduktionen fungerar och hur spridningen mellan vattnen fungerar. Denna undersökning genomfördes i fält den 20-22 september vilket är något sent för att kunna bedöma detta (även om larver kan finnas i vissa vatten in i november), vilket även Calluna betonar. Samtidigt var sommaren/hösten 2011 väldigt regnig och man kan därför överskatta hur många vatten som det finns i området under mer normala år.

I området finns idag väldigt få naturliga vatten. Om man dränerar fuktängen där punkthusen planeras riskerar man dessutom att en del naturliga vatten torkar ut. Naturliga vatten är sannolikt mer viktiga för reproduktion hos större vattensalamander än vad vatten i betongdammar är. För att kunna säga hur populationen av större vattensalamander påverkas av exploatering kring Norrviken måste man utreda var och om de reproducerar sig och vilka vatten som är viktiga.

En sak vi vill förtydliga är att det i rapporten nämns att vatten som är beskuggade inte är lämpliga för större vattensalamander. Detta stämmer inte med de omfattande inventeringar vi gjort för större vattensalamander i södra Sverige. Här finns arten, och reproducerar sig, även i vatten som är beskuggade. Men visst är det troligt att icke beskuggade vatten är lämpligare, eftersom de är mer produktiva och har mer föda för salamandrarna.

Dessutom tycker vi att det verkar tveksamt att använda sig av koppartrådar som en metod att identifiera sig av vattenledningar (jordbruksverkets representant, inte Calluna). Det finns inget registrerat dikningsföretag i området och därför borde dispens krävas för rensning av småvatten, vattendrag etc. (biotopskyddade). Rensningar ska alltid anmälas oavsett.